

Yleisradion hallintoneuvosto
ennakkoarviointi.hallintoneuvosto@yle.fi

Viite: Lausuntopyyntö 7.9.2017

Yleisradio Oy:n strategia

Medialiitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Ylen hallituksen 17.8.2017 hyväksymästä strategialuonnoksesta. Esitämme hallintoneuvoston harkintaan seuraavat kommentit:

Pääviestit

1. Ylen missio ei ole riittävän erottuva. Myös monien yksityisesti rahoitettujen mediayhtiöiden rooliin kuuluu yhteiskunnan ja kulttuurin vahvistaminen. Ylen mission tulisi pohjautua selkeämmin yksityisestä mediatarjonnasta erottuvan ja yhteiskunnallista lisäarvoa tuottavan ohjelmiston tarjoamiseen kansalaisille.
2. Haastamme hallintoneuvoston pohtimaan myös ehdotettua visiota. Kuuluuko valtiollisen median todella olla demokraattisessa maassa kaikkein merkityksellisin media? Ja millä tavalla tai missä suhteessa merkityksellisin Ylen tulisi olla?
3. Merkityksellisyydellä perusteellaan strategiassa Ylen palvelujen laajaa tavoitavuutta. Laaja tavoitavuus on julkiselle palvelulle mielestämme väärä tavoite, sillä se kannustaa yhtiötä rönsyilemään julkisen palvelun ulkopuolelle, EU:n valtioneuvoston sääntöjen vastaisesti.
4. Kun julkisen palvelun ohjelmistoja ja muita julkisen palvelun sisältöpalveluja ei ole Yleisradiolaissa määritelty, Ylen tehtävän rajaa käytännössä hallintoneuvosto strategian hyväksyessään. Ehdotettu strategia on liian yleisluontoinen ohjaamaan julkisten varojen käyttöä EU:n valtioneuvoston mukaisiin tarkoituksiin. Tekstimuotoisesta verkko- ja mobiilijournalismista ei ole markkinapuutetta, joten julkisten varojen käyttö näihin tarkoituksiin ei ole perusteltua.

Strategian lähtökohdat - missio, visio ja arvot

Ylen julkista palvelua koskevan strategian lähtökohtina olevat missio, visio ja arvot voisivat yhtä hyvin olla jonkin yksityisen toimijan strategiasta. Havainnollistamme asiaa korvaamalla seuraavassa Ylen kuvitteellisella yksityisellä Viesti Oy:llä.

Missio

Viesti Oy vahvistaa suomalaista yhteiskuntaa ja kulttuuria.

Visio

Viesti Oy on suomalaisten merkityksellisin media ja alan rohkea uudistaja.

Arvot

Viesti Oy:n arvot ovat riippumattomuus, luotettavuus ja ihmisen arvostaminen.

Missio. Hallintoneuvoston tulisi mielestämme Ylen valvojana ja veronmaksajien edustajana vaatia, että yhtiön on pohjattava strategiansa erottuvuudelle. Julkisen yleisradiotarjonnan tulee olla yksityisestä tarjonnasta erottuvaa, jotta sille on perusteltua ohjata verorahoitusta ja jotta kilpailu mediamarkkinoilla ei kohtuuttomasti vääristy. Erottuvuuden tulisi näkyä yhtiön missiossa.

Erottuvuuden vaatimus ei marginalisoi Yleä, vaan korostaa julkisen palvelun yhteiskunnallista arvoa. Suomi on kielellisenä alueena niin pieni, että kansalaisten saataville ei ole mahdollista tarjota yhteiskunnallisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti tärkeitä ääni- ja kuvaohjelmistoja riittävässä laajuudessa kaupalliselta pohjalta. Ylen todellinen missio on yhteiskunnallisen lisäarvon tuottaminen kansalliseen yleisradiotarjontaan.

Visio. Ylen visio on kirjoitettu strategiassa vertailevaan muotoon - yhtiön tulee olla suomalaisten merkityksellisin media. Visio on pulmallinen kahdessa suhteessa:

1. Demokraattisessa maassa valtiollisen median ei kuulu olla merkityksellisin media.
2. Merkityksellisyydelle ei aseteta visiossa mitään määreitä – missä suhteessa tai miltä kannalta Ylen pitäisi olla merkityksellinen. Mitkä tahansa merkitykset kelpaavat, kun niitä ei nimetä.

Epämääräinen visio merkityksellisyydestä ohjaa strategiaa sivupoluille, sillä visiolla perustellaan mielestämme väärää strategista tavoitetta – Ylen tarjonnan laajaa tavoittavuutta. Laaja tavoittavuus on mahdollista saavuttaa rönsyilemällä julkisen palvelun ulkopuolelle. Tavoitavuuspyrkimysten sijasta olennaisempaa olisi tarjota katsojille ja kuulijoille ohjelmistoja, jotka tukevat heidän rooliaan demokraattisen yhteiskunnan aktiivisina kansalaisina.

Arvot. Ylen arvot ovat mielestämme yhteiskunnalliselta kannalta hyvät eikä niihin ole huomautettavaa.

Strategia ja strategiset valinnat

Yleisradiolaissa Ylen julkisen palvelun tehtäväksi on annettu tarjota monipuolinen ja kattava julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto ja muita julkisen palvelun sisältöpalveluja. Käsitettä ”julkinen palvelu” ei ole määritelty. Käytännössä tehtävän rajaaminen jää näin hallintoneuvostolle. Yleisradiolain valmistelutöistä käy ilmi, että tämä on ollut nimenomainen tarkoituskin.

Julkisen palvelun rajaton tehtävänanto Yleisradiolaissa asettaa hallintoneuvoston haastavaan asemaan. Suomen valtion tehtävä on huolehtia, ettei julkisia varoja käytetä EU:n valtioneuvoston vastaisesti julkisessa yleisradiotoiminnassa. Ylen hallintoneuvoston tehtävänä on vahvistaa strategia, joka ohjaa varojen käyttöä, ja lisäksi valvoa julkisen palvelun tehtävän toteuttamista sekä hallintoa.

Medialiitto on 21.6.2017 tehnyt Euroopan komissiolle valtioneuvoston Ylen tekstimuotoisesta journalismista verkko- ja mobiilipalveluissa. Valtioneuvoston lausunto koskeva lehdistötiedottemme on lausunnon [liitteenä](#).

Ylen strategiset valinnat on strategialuonnoksessa kirjoitettu liian yleiselle tasolle. Nostamme valinnoista esiin seuraavat kohdat:

1. Ylen painopisteenä on monipuolisten, laadukkaiden ja kiinnostavien sisältöjen tuottaminen sekä broadcast- että verkkoympäristössä (sivu 3/5). Kiinnitämme hallintoneuvoston huomiota siihen, että sisältöjen tulee olla nimenomaan julkisen palvelun sisältöjä – tämä ei käy ilmi tekstistä.

Medialiiton käsityksen mukaan valtioneuvoston sallimaan julkiseen palveluun ei kuulu tekstimuotoinen, yleisradio-ohjelmistoihin liittymätön verkko- ja mobiilijournalismi. Yle tuottaa kuitenkin erittäin runsaasti tällaisia sisältöjä yle.fi- ja svenska.yle.fi -palveluissa sekä Uutisvahti-mobiilisovelluksessa.

2. Ylen strategisena valintana on hyödyntää verkkojulkaisemisessa myös ulkopuolisia alustoja (sivu 4/5). Tällä valinnallaan Yle pahentaa yksityisen median vaikeuksia. Yksityinen media kilpailee mainosrahoituksesta sosiaalisen median alustojen, kuten Facebookin, Instagramin ja Twitterin kanssa. Julkaisemalla sisältöjään laajamittaisesti sosiaalisessa mediassa Yle vaikeuttaa huomattavasti yksityisten mediayritysten kilpailuasemaa.
3. Yle uudistaa aluetoimintaansa voidakseen kuvata paremmin Suomea ja olla vaikuttavampi ja joustavampi kaikissa jakeluteissa (sivu 4/5). Myös alueellinen

uutisointi on EU:n valtiontukisäännösten vastaista, jos se ei liity televisio- ja radio-ohjelmistoihin. Ylellä on mielestämme vastuu ottaa omassa toiminnassaan huomioon kotimaisen lehdistön asema ja pidättäytyä vääristä kilpailua tekstimuotoisissa verkko- ja mobiilipalveluissa.

4. Yle siirtää tulevana vuosina 15-20 prosenttia yhtiön resursseista uusille painopistealueille (sivu 4/5). Resurssien siirto on todella mittava, mutta strategia ei kerro, mitkä nämä uudet painopistealueet konkreettisesti ovat. Yhtä lailla hämäräksi jää, mitkä ovat radio- ja televisioympäristön ohella ne uudet sisältö- ja palvelualueet, joilla Yle aikoo toimia (sivu 1/5).

Myönteistä Ylen strategisissa valinnoissa on kotimaisen median monimuotoisuuden ja elinvoiman edistäminen (sivu 5/5). Tähän tavoitteeseen pääseminen edellyttää, että edellä esittämämme näkemykset otetaan strategiaa vahvistettaessa ja toteutettaessa vakavasti huomioon.

Medialiitto ry

Jukka Holmberg
toimitusjohtaja

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenyrityksemme edistävät sananvapautta, kotimaista kulttuuria ja demokratiaa tuottamalla suomalaisille laadukkaita mediatuotteita ja -palveluja. Jäsenjärjestömme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, Sanomalehtien Liitto ja Suomen Kustannusyhdystys. Yhdessä edustamme lähes 700:ää yritystä, jotka työllistävät noin 20 000 henkilöä ja tuottavat 4,3 miljardin euron liikevaihdon.